

ACTIVITATEA INTERNĂ ȘI INTERNAȚIONALĂ A CURȚII CONSTITUȚIONALE SEMESTRUL I/2022

APRILIE

În data de 8 aprilie 2022, doamna Marieta Safta, magistrat-asistent al Curții Constituționale a României a participat online la lucrările Simpozionului „EU Autonomy and International Law”, organizate în format hibrid de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene și ESIL (European Society of International Law).

Programul, deschis de profesorul Koen Lenaerts, președinte al Curții de Justiție a Uniunii Europene și de profesorul Pierre d’Argent, președinte al ESIL, a fost structurat în două sesiuni, *Între multilateralism și constituționalism și Între dreptul internațional și cel european*, în discuție fiind teme precum *Autonomia și Constituționalismul Uniunii Europene, Autonomia Uniunii Europene ca element constitutiv al identității sale, Autonomia Uniunii Europene din perspectivă judiciară, Autonomia Uniunii Europene și dreptul internațional, Autonomia Uniunii Europene și dreptul european*.

MAI

Eveniment jubiliar dedicat celei de-a 30-a aniversări a Curții Constituționale

În data de 22 mai 1992 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 101, legea organică privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale – Legea nr. 47/1992. Pentru a sărbători 30 de ani de existență, Curtea Constituțională a României a organizat, în data de 10 mai 2022, evenimentul jubiliar cu tema „Curtea Constituțională – garant al supremației Constituției, factor de echilibru și stabilitate și fundament al democrației și al statului de drept”, la sala Nicolae Iorga a Palatului Parlamentului.

La acest eveniment aniversar (desfășurat în format *on site, on line și streaming*), Curtea Constituțională a fost onorată de participarea directă a conducătorilor celor trei puteri ale statului, respectiv președintele și vicepreședintele Senatului, președintele Camerei Deputaților, prim-ministrul, reprezentat prin secretarul general al Guvernului, președinta, vicepreședinții și președinți ai secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Am fost bucuroși să avem alături foști președinți, foști judecători și foști magistrați-asistenți ai Curții Constituționale. De asemenea, am primit cu căldură și bucurie delegația Curții Constituționale a Republicii Moldova, condusă de doamna președintă Domnica Manole, a Curții Constituționale din Cehia, reprezentată de domnul judecător David Uhliř, precum și a Tribunalului Constituțional din Portugalia, reprezentat prin domnul judecător José Figueiredo Dias.

Au răspuns invitației noastre și procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, procurorul șef adjunct al DIICOT, directorul Institutului Național al

Magistraturii, Avocatul Poporului și adjunctii Avocatului Poporului, președintele, președinții, șefii secțiilor și secretarul general al Consiliului Legislativ, președinți de comisii permanente parlamentare, secretarii generali ai celor două Camere ale Parlamentului, președintele Curții de Conturi, președintele Consiliului Concurenței, prefectul Capitalei, directorul Institutului de Cercetări Juridice acad. „*Andrei Rădulescu*”, rectori, decani și profesori ai Facultății de Drept a Universității din București, ai Academiei de Studii Economice, ai Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative, ai Universității *Titu Maiorescu* și ai Universității *Nicolae Titulescu* din București, precum și reprezentanți ai unor edituri și reviste de specialitate juridică din România.

În deschiderea ședinței festive au luat cuvântul domnul Florin-Vasile Cîțu, președintele Senatului, domnul Ion-Marcel Ciolacu, președintele Camerei Deputaților, în numele prim-ministrului, domnul Marian Neacșu, secretar general al Guvernului, doamna Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, domnul Florin Iordache, președintele Consiliului Legislativ și domnul Mihai Busuioc, președintele Curții de Conturi.

Ne-au bucurat și onorat, în aceeași măsură, *intervențiile directe*, în format *on line*, a președintelui Consiliului Constituțional din Franța, domnul Laurent Fabius, a președintelui Curții Constituționale a Lituaniei, doamna Dr. Danutė Jočienė, a judecătorului român la Curtea de Justiție a Uniunii Europene, doamna Octavia Spineanu-Matei, a judecătorului Curții Constituționale a Bulgariei, domnul prof. Atanas Semov, precum și *mesajele video*, înregistrate și transmise special pentru acest eveniment de către președinta Comisiei de la Veneția, doamna Claire Bazy Malaurie, președintele Curții Europene a Drepturilor Omului, domnul Robert Spano, președintele Curții Constituționale a Ungariei, domnul Dr. Tamás Sulyok, domnul prof.dr.h.c. Rainer ARNOLD, profesor al Universității din Regensburg, președinta Curții Supreme a Israelului, doamna Esther Hayut și președintele Curții Constituționale a Spaniei, domnul Pedro José González-Trevijano Sánchez.

Contribuții valoroase, care au subliniat rolul Curții Constituționale de *garant al supremației Constituției, factor de echilibru și stabilitate și fundament al democrației și al statului de drept* au fost prezentate la eveniment de doamna *Domnica Manole*, președinta Curții Constituționale a Rep. Moldova, doamna *Renate Weber*, Avocatul Poporului, domnul *David Uhliř*, judecător al Curții Constituționale a Rep. Cehia, domnul *José Figueiredo Dias*, judecător al Tribunalului Constituțional din Portugalia, domniile prof.univ.dr. *Nicolae Popa* și *Lucian Mihai*, foști președinți ai Curții Constituționale a României și de către domnul prof.univ.dr. *Mircea Duțu*, directorul Institutului de Cercetări Juridice Academician „*Andrei Rădulescu*”.

În cuvântul de închidere a lucrărilor, domnul Valer Dorneanu, președintele în exercițiu al Curții Constituționale, a prezentat o sinteză a activității jurisdicționale în decursul celor 30 de ani de existență a Curții Constituționale și a mulțumit tuturor oaspeților care, prin modalitățile variate de prezență și participare, au contribuit la marcarea acestui important moment aniversar.

*

În data de 16 mai 2022, președintele Curții Constituționale, domnul prof. univ. dr. Valer Dorneanu, a primit delegația experților din cadrul Organizației Internaționale a Muncii,

compusă din dl. Bernd Waas, șeful delegației, dl. Xavier Beaudonnet, șef de unitate negocieri colective, Filiala Libertate de Asociere și dna. Cristina Miheș, specialist senior în dialog social și dreptul muncii.

La întrevvedere au participat și doamnele Ioana Chiorean și Patricia Ionea, magistrați-asistenți ai Curții Constituționale, precum și dl. Cristian Tache, consilier, Direcția Generală de Afaceri Europene și relații Internaționale din cadrul Ministerului Muncii și Solidarității Sociale.

Reprezentanții Organizației Internaționale a Muncii, în cadrul misiunii tehnice consultative derulate în România, și-au exprimat interesul pentru jurisprudența Curții Constituționale în materia contractelor colective de muncă aplicabile personalului plătit din fonduri publice *versus* privat, a condițiilor privind constituirea legală și reprezentativitatea sindicatelor, a protecției reprezentanților sindicali.

*

În data de 25 mai 2022, președintele Curții Constituționale a României, domnul prof. univ. dr. Valer Dorneanu și doamna Claudia-Margareta Krupenschi, director al cabinetului președintelui, magistrat-asistent-șef, au participat la lucrările Reuniunii Cercului Președinților Conferinței Curților Constituționale Europene (CCCE), organizate în format online, sub președinția Curții Constituționale a Republicii Moldova.

În acest cadru au fost discutate și stabilite aspecte privind pregătirea și organizarea celui de-al XIX-lea Congres al CCCE, care va avea loc în perioada 21-24 mai 2024 la Chișinău, Republica Moldova.

IUNIE

În data de 16 iunie 2022, președintele Curții Constituționale a României, domnul Marian Enache, a primit vizita domnului prof.dr.h.c. Armin von Bogdandy, co-director al Institutului Max Planck de Drept Public Comparat și Drept Internațional din Heidelberg, Republica Federală Germania.

La întrevvedere au participat și doamna Livia-Doina Stanciu, domnul Varga Attila, doamna Elena-Simina Tănăsescu, domnul Gheorghe Stan, domnul Dimitrie-Bogdan Licu, judecători ai Curții Constituționale, domnul Benke Károly, prim magistrat-asistent, doamna Senia-Mihaela Costinescu, magistrat-asistent șef, magistrați-asistenți ai instanței de jurisdicție constituțională române, precum și domnul conf. univ. dr. Bogdan Iancu, din partea Facultății de Științe Politice a Universității din București.

În deschiderea întrevederii, președintele Curții Constituționale a exprimat, în unanimitatea audienței, felicitările prilejuite de conferirea titlului de *doctor honoris causa* al Universității din București, distinsului oaspete și a subliniat că această întâlnire, având ca temă *Demnitatea umană – concept și realitate*, se desfășoară în contextul împlinirii a 30 de ani de existență a Curții Constituționale a României.

După o scurtă prezentare a atribuțiilor Curții Constituționale, domnul Marian Enache a subliniat că fundamentul și sursa tuturor drepturilor și libertăților fundamentale este demnitatea umană. Conținutul său de valoare este dezvoltat pe cale jurisprudenciale de Curtea

Constituțională, sens în care a făcut referire și la dialogul jurisprudențial pe care instanța constituțională română îl are cu alte curți constituționale, în special la cea germană și franceză. În acest context, a menționat considerentele Deciziilor Curții Constituționale a României nr. 464/2019, nr. 465/2019 și nr. 233/2021.

Domnul Armin von Bogdandy a prezentat semnificația demnității umane din perspectiva art. 2 din Tratatul privind Uniunea Europeană, precum și modul în care aceasta este valorizată în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și în sistemul constituțional german. Totodată, distinsul oaspete a evidențiat caracterul de valoare comună a demnității umane pentru toate sistemele de drept din cadrul Uniunii Europene și a precizat rolul deosebit al instanțelor constituționale și al Curții de Justiție a Uniunii Europene în dezvoltarea acestui concept în cadrul *societății europene*.

La finalul întrevederii, ambele părți și-au exprimat intenția de a continua și menține un dialog activ.

*

În data de 28 iunie 2022, președintele Curții Constituționale a României, domnul Marian Enache, a primit vizita doamnei Věra Jourová, vicepreședinta Comisiei Europene pentru valori și transparență, în contextul dialogului privind statul de drept dintre Comisie și Statele Membre UE.

La întvedere au participat domnul Benke Károly, prim magistrat-asistent, doamna Claudia-Margareta Krupenschi, magistrat-asistent șef, doamna Marieta Safta și doamna Cristina Titirișcă, magistrați-asistenți ai instanței de jurisdicție constituțională române, precum și doamna Ramona Chiriac, șefa Reprezentanței Comisiei Europene în România, doamna Renate Nikolay, șef al cabinetului vicepreședintelui Comisiei Europene, doamna Simona Constantin, membru al cabinetului, doamna Anca Păduraru, raportor politic din cadrul Reprezentanței Comisiei Europene în România, domnul Christian Wigand, purtător de cuvânt și doamna Maria Arsene din partea Reprezentanței Comisiei Europene în România.

În cadrul discuțiilor, domnul Marian Enache a subliniat că deciziile Curții Constituționale integrează valori și principii comune atât ordinii juridice naționale, cât și celei europene. A arătat că, prin generalitatea lor, aceste concepte pot da naștere unor controverse în spațiul juridic național și european, însă calea soluționării lor este dialogul permanent între curțile constituționale și CJUE, sens în care a menționat dialogul inițiat de CCR cu CJUE, pe calea unei întrebări preliminare formulate în anul 2016 și soluționate în anul 2018 (cauza Coman, respectiv Decizia nr. 534/2018). Dialogul trebuie să fie bivalent în sensul ca și CJUE să fie interesată de punctele de vedere ale curților constituționale, chiar prin formularea de opinii *amicus curiae*. O mai bună înțelegere a deciziilor Curții Constituționale necesită un dialog structurat cu toate palierele instituționale ale UE.

Doamna Věra Jourová a arătat că prioritatea de aplicare a dreptului european este un element component al principiului securității juridice la nivel european, iar Comisia Europeană trebuie să se asigure că principiile statului de drept funcționează. A subliniat că reformele în domeniul justiției se bucură de sprijinul Comisiei Europene și a apreciat ideea realizării unui dialog deschis cu Curtea Constituțională pentru o mai bună înțelegere și recepție a deciziilor acesteia.

Ambele părți și-au exprimat disponibilitatea pentru dialog instituțional și pentru continuarea integrării valorilor și dreptului european în procesul justiției constituționale.

*

În data de 30 iunie 2022, președintele Curții Constituționale a României, domnul Marian Enache, a primit vizita domnului prof.dr. András Zs. Varga, președintele Curții Supreme a Ungariei și a doamnei Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

La întrevvedere au mai participat, din partea Curții Constituționale a României, domnul judecător Cristian Deliorga, domnul judecător Gheorghe Stan, domnul judecător Dimitrie-Bogdan Licu, doamna magistrat-asistent șef, Mihaela Senia Costinescu. Delegația Curții Supreme a Ungariei a fost compusă din: doamna dr. Katalin Böszörményi-Kovács, vicepreședinte și domnul dr. Zsolt Csák, președintele Secției penale.

Debutul întâlnirii a inclus cordiale mesaje de întâmpinare și, respectiv, de mulțumire exprimate de ambele părți.

La inițiativa părții maghiare, tema discuțiilor s-a centrat pe interacțiunea dintre Dreptul Național și Dreptul Uniunii Europene.

Președintele Curții Supreme a Ungariei apreciază că este necesar un dialog mai activ între Curtea Supremă și Curtea Constituțională, în scopul obținerii unui echilibru interinstituțional.

Președintele Curții Constituționale a României a subliniat nivelul excelent al relațiilor bilaterale cu Curtea Constituțională a Ungariei, relații promovate chiar de la înființarea instanței române de jurisdicție constituțională, în anul 1992. Cu privire la tematica abordată, actualitatea și similaritatea problemelor succint expuse obligă la existența unui dialog transparent, care însă trebuie să asigure autonomia și independența justiției constituționale, atribut eminent al statului de drept. Aceasta constituie o unică și veritabilă soluție în implementarea dreptului european. Jurisprudența Curții noastre exprimă identitatea constituțională, fiind expresia voinței titularului suveranității.

Patrimoniul juridic european, au conchis cele două părți, constituit din valori, principii, instituții și proceduri, se regăsește, indubitabil, în Constituția fiecărui stat european, ca expresie a opțiunii pentru modelul de civilizație a democrației constituționale de tip occidental. Rezumativ, un echilibru funcțional între instituțiile europene și statele membre poate asigura păstrarea identității naționale, printr-o mai bună integrare/implementare, respectare și înțelegere a acestora.

În acest context, președintele Curții Constituționale a României a reiterat întreaga disponibilitate spre dialog interinstituțional dar și informal, pentru realizarea unui schimb de experiență profesională specifică fiecărei instituții (instanței de jurisdicție constituțională și, respectiv, instanței supreme).

În același registru, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție a subliniat necesitatea armonizării pozițiilor cu Curtea Constituțională, în unele materii juridice și dezvoltarea unor relații calitative ale dialogului interinstituțional între cele două autorități publice.

Curtea Constituțională a României, în exercitarea controlului de constituționalitate *a priori* și *a posteriori*, care a înregistrat o substanțială creștere, pronunță decizii în conformitate cu atribuțiile constituționale, pentru garantarea drepturilor omului dar și sistemului de drept și a activității instituțiilor statului. În aceeași succesiune, președintele Marian Enache a

subliniat că, prin soluționarea conflictelor juridice de natură constituțională, Curtea Constituțională a României a restabilit, prin soluțiile pronunțate, echilibrul puterilor în stat, statistica noastră fiind concludentă în acest sens. Curtea Constituțională, ca arbitru și garant al Constituției are astfel, obligația, la sesizare, de a regla procesul juridic și politic, în cadrul democrației constituționale, de a responsabiliza și îndemna la echilibru și dialog continuu.

Cu privire la acest punct, ponderea sesizărilor *a priori* și *a posteriori* ridicate de instanța supremă a Ungariei în fața Curții Constituționale este mult mai mică, această sesizare ar atrage după sine suspendarea pe fond a cauzei, a afirmat înaltul oaspete.

Revizuirea Constituției, din anul 2003, procesul elaborării legilor justiției, complexitatea problemelor europene, asigurarea preempțiunii principiului constituțional al respectării drepturilor naționale, pot constitui o temă de unanimitate pentru curțile constituționale europene, a precizat domnul judecător Cristian Deliorga, cu succinte referiri la procesul justiției constituționale.

Finalul întrevederii a conținut mesajul de felicitare transmis de domnul președinte Marian Enache distinsului oaspete, cu ocazia celebrării celor 800 de ani de la adoptarea primului document medieval cu valoare constituțională – *Bula de Aur* – emis de Regele Andrei al II-lea al Ungariei.